

رڼپاره

نورسېنه، حمېران خه ليل جوېران

وه رگېراني: موحه ممه د هادي مورادي

کتابخانه

سرشناسه: جبران، جبران خلیل، ۱۸۸۳-۱۹۳۲ م. (Gibran, Khalil) عنوان و نام پدیدآور: راسپارده / نویسنده جبران خلیل جویران، وه رگپرنانی: موجه همه د هادی مورادی. مشخصات نشر: سنندگانی کتیب، شوان، ۱۳۹۴. مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص. شابک: ۸-۲۰-۷۹۶۸-۶۰۰-۹۷۸. یادداشت: کردی / عنوان اصلی: The Prophet / کتاب: ضمیمه عنوان «پیامبر» به فارسی نیز ترجمه و منتشر شده است. موضوع: شعر منشور عربی، قرن ۲۰ م، ترجمه شده به کردی / شعر کردی، قرن ۱۴، ترجمه شده از عربی، شعر منشور کردی، قرن ۱۴ / شعر عرفانی. شناسه افزوده: مرادی، محمد هادی، ۱۳۲۹، مترجم (عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی). ر. ب. بنده: مکه: ۳۵۱، ۱۳۹۴ ۸۷۷ پ ۴ / رده بندی دیویی: ۸۱۱/۵۳ شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۸۹۶۸۵

راسپارده

جبران خلیل جویران

وه رگپرنانی: موجه همه د هادی مورادی،
(نه ندانی کۆری زانستی زانستی عه لاله ته بانه بایر)

هه له بزاری: نه فاس به هاری زهر

مه حمود (په) موفتی

رووبه رگ: عه بدو ناسر به نه خه

گرافیک: مه سعود نیک خه

پیتکاری و رازاندنه وه: وریا سیوانی

چاپی به که م، ۱۳۹۵ یه تاوی

پېړست

پېښه کی	حدهوت
۱. وه گه رانی گه می	۱۵. تاوهز و نهوین
۲. نهوین	۱۶. رهنج و مهینهت
۳. وه لېفه قی	۱۷. خو ناسی
۴. زاروکان	۱۸. فیروبون
۵. دلاوایی	۱۹. دؤستی
۶. خواردن و خواردنهوه	۲۰. ناخافتن
۷. کار	۲۱. دهمان
۸. خه موشادی	۲۲. چاکه و خراپه
۹. خانوو	۲۳. نزا
۱۰. پوښمن	۲۴. زهت
۱۱. سوود و سهودا	۲۵. سون
۱۲. سووچ و سزا	۲۶. تاوین
۱۳. قانون	۲۷. مهرگ
۱۴. نازادی	۲۸. مالوایی

پیشہ کی

پیتول، بیرمہند، وژہوا، نیگارکش و ہستیار بہ ناوبانگ جوبران خہ لیل جوبران یہ کی لہ کہ سایہ تیبہ ہونہ ریبہ کانی ٹاخرو ٹوخری بہ رخ وژدہ و سہرہ تہی چہ رخی بیستہ می جہانہ۔ جوبران کوری خہ لیل، کوری میکایل، کوری سہ عد، رژی شہن، انگ دہسامبری سالی ۱۸۸۳ز۔ لہ گوندی «بیشہ پری» لہ باکووری لوہان لہ دایک بوو۔ سالی ۱۸۹۵ز۔ «کامیلہ» دایک جوبران دہ گہل جوبران و سی مندالہ کہ ی تری، کڑچیان کرد بوشاری «بوستون» ی ٹہ مریکا و لہ وی لہ گہرہ کی چینییہ کانہ بیشہ جہ بوون۔ نیازی سہرہ کی کامیلہ لہ م کڑچہ ٹہ وہ بوو کہ مندالہ کانی لہ خہ لیلی باوکیان - کہ پیاوکی بہرہ لہ وہ بیشہ مہست و بی ٹاکار بوو - رزگار بکا و بہرہ ورپیگا و رپیاریکی دیکہ یان ببا۔

جوبران لہ یہ کی لہ قوتابخانہ کانی شاری بوستوندا خویندنی دہ سہرہ شہ ماوہیہ ک، ہوش و لیہاتووی جوبران، سہرنجی ماموستای وینہ کیشی قوتابخانہ کہ ی راکیشا و جوبرانی دہ شہ کیشی بہ ناوبانگی ٹہ و سہرہ مہی

ٲه مريکا، «ماجیر» ډاښنا کړد. جوړان ماوه يک ٲام و شوې کارگه ی وٲته کيښي ماجيري ٲه کړد وله ٲه زمون ووه ستايي وليزانپه کاني به هره ی ٲه کړد.

جوبران هەر لێم سالت. گه رایه وه نه به یرووت و له قوتابخانهی «ئه ل حیکمهت» دا ناوی نووسی و له وی خۆی سه ر قالی فیڕبوونی زمانی عه ره بی و فه رانه ی کرد.

سال۱۹۰۲ ز. جوبران ده گهل بنه آیه کی، له ریځای قاهیره و ئاستانه و ئاتین و روم و بوندوقییه و فلورانس
وله نده نه وه، که راوه یو بوستون.

سالى ۱۹۰۸ لە پيشانگايە كذا كه بۆرانی چەر تالار بە نەگەرە كانی خۆی داینا بوو، دە گەل خاتوونیکی هونەر دوست بە نێوی «ماری هاسکیل» ئاشنا بوو. پاش ماوێهەك «ماری» جوهرانی بە خاتوونیکی هونەر دوستی تر، بە نێوی «میشیلین» ناساند. ١. هەر لەم سالەدا، «ماری هاسکیل» جوهرانی دلگەرم کرد و ئاوازی و اوکاردنی ژێلی هونەری خۆی بپروا بۆ پاريس.

«هاسکیل» بۆ خۆی خەرجی ئەم سەفەرە ی جوهرانی، وە ئەستۆگرت

۱. ئەم دوو خاتون، كارىگەر يىپەكى چارە نووس سايان لە سەر ژبايى ھونەرى جويراندا بوو. يەنە يەك يېتەندى ئەم خاتونانە دەگەل جويران، باسكى دوور و درىزە و لەم يېشە يىپەكى كورتەدا ناگوئى. خوتەرى دەربەند، دەتوانى ھەم سەدرە ئىتەرتىپەكان، ئەم باسە ئىتەرتىپە.

جوبران له پاریسدا چهن که له هونه رهنه ندى وینه کیشی ته و رۆزگارهی ناشی و له قوتابخانه ی هونه ره جوانه کان و
ئاکادیمیای «جوولیان»^۱ دای توژینه وه و لیکولینه وه ده سپیکرد.

سالی ۱۹۰۹ ده گهل یووسفولحوه یک^۲ که یه کی له هاوه لان و هاوقوتاییانی قوتابخانه ی «ئه لحيکمه ت» ی بوو،
پيشانگایه کی تاییه تیيان، دانا
جوبران و حوه یک، له قوتابخانه ی هونه جوانه کانی پاریسدا یه کترین ناسیبوو.

جوبران هه روه هاله پاریسدا ده گهل نه هه رهنه ندى کوته لاساز و وینه کیش «ئوگست رودان»^۳ (۱۸۴۰-۱۹۱۷) یشدا
له نزیکه وه ئاشنا بوو. کارامه یی و هه لکه وته یی «رودان»^۴ اریگه ریه کی گرنگی له سه ر جوبران دانا و هه ر رودانیش
«ویلیام بلیک»^۵ ی پی ناساند.

سالی ۱۹۱۰ ی ز. به رله وه جوبران پاریس به جی بهیلتی، نه رمانده نووسه ری ناوداری لوبنانی «ئه میتورپره یحانی»^۶
ناسی و بوونه دوستی یه کترو ده گهل «یووسفولحوه یک» دا - سی قائم - رون بۆله ندهن. له وی هه موو هیزو توانی
خویان بۆ بیدار کردنه وه ی عه ره به کان له ورچه خه وی درێزخایه نیان چا سه کردنی کیشه ئایینییه کانی ولاته
عه ره بییه کان ته رخان کرد.

۴. أمين الريحاني

۳. William Blake

۲. Auguste Rodin

۱. یوسف الخویک

سالى ۱۹۱۲ ز. خاتو «مەي زىادە» نووسەر و ويژه‌وانى به‌ناوبانگ، نامه‌يه‌كى گرنگى بۇ جويران نووسى. «مەي» لەم نامه‌يه‌دا، سەرسووپماوى عۆي لە بەرامبەر پلە و پايەي بەرزى ھونەرى جويرانەو دەربىرى و ئەم نامه بوو ھۆي پىئوئەندىكى دۇستانە و ويژه‌يى يەكجەر گرنگى كه لە ميژووى ھونەر و ويژه‌دا لە بىرناچيئەو.

جويران و ھاوولانى ھونەر مەنا رويژه‌وانى، سالى ۱۹۲۰ى ز. كەوتنە بىرى دامەرزاندنى رېكخراوى «ئەپرايئەتولقە لەمىيە»^۱. رۆزى ھەمىشە ئانى ئابريلى ئەو سالى، ئەم رېكخراو دامەزرا و ئەندامەكان، جويرانيان بۇ سەرپەرشتى و «مىخاييل نوحەيمە»^۲ يەنە پوئەكە «ويليام تسفليس» يان بۇخەزەدارى و ويئەي جويران يان بۇ دروشمى رېكخراو كە ھەلبۇزارد.

يەككە لە رووداو ھەرە گرنگەكانى ژيانى ھونەرى جويران، نووسىنى پەرتووكى «پاسپاردە» يە كە لە سالى ۱۹۲۳دا لە نووسىنى بووئەو. لە دريژەي ئەم پيشكەيەدا سەبارەت ئەم پەرتووكە ئەدوين.

سالى ۱۹۲۵ ز. جويران تووشى نەخۆشيبەكى تووش ھات. ئەم نەخۆشيبە تا ئاخىر تەمەنى لە كۆلى نەبووئەو و سەرەنجام رۆزى دەي مانگى نەيسانى ۱۹۳۱ ز. لە تەمەنى چل و ھەوت سالى، ژيانى دنيای بى بنيا ماللاويى كرد.^۳

۲. ئەم رېكخراو، يەككە لە بزووتتەو گرنگەكانى ويژه و فەرھەنگى زمانى سەرەيبە لە چەرخى بىستەمدا.

۴. ئەم كورتە ژىئەنامەيم لە پيشەكى زاناي مىسرى «د. سەروەت عوكاشە»و ھەرگرتووە.

۱. الرابطة القلمية

۳. ميخائيل نعيمة

پاسپارده

پاسپارده به ناوبانگترب بهر ه می جوبران خه لیل جوبران که له ۲۹ قه سیده ی په خشانیی به دی هاتوو. جوبران له م په پرتوکه دا، نه قلی زانابه کی بلیمه تی به نه زمون ده گپته وه که له سه فهریکی خه یالیدا، له شاری خوی دوور نه خرپته وه و دوازه سالان له تاوگه یالی خه یالی به نیوی «ئورفالیس» نه مینپته وه. نه وسایادی زید و زاگه که ی، له دلیا نه بووژپته و بریار نه دا بگه پته وه. له کات مالاواییا، خه لکی شاری «ئورفالیس» لی داوا نه کهن هه روا به جییان نه هیلی و بهر له چوون، له زانست و نه زمون به گپته کانی ژیانی خوی، به هره یه کیان پی بگه یینی و له وهرمه بهردینه ی نه زانین دایان چله کینی. له هه چین و بهر هریکی شاری به یه کیک پرسیاریکی ئاراسته نه کا و نه ویش به وپه پری دلسوزی و وردینییه وه وهرامیان ده داته وه و له راستییه لیه له م پرسیار وهرامانه وه دی هاتوو.

هه موو سوز و نه زمون و خه ون و بیرو پروا سو فیانه و پیتولا کانی جو، ان، له م کتیبه گچکه خنجیلانه دا کۆ بوته وه. جوبران له م کتیبه که دا تووانیویه تی بیرو نه ندیشه ی قول و ریشه دا و نه لالت، ده گهل فهره نگی به هه شتاو و پیشکه و تووی خوراوا دایکه ل بکا و له م ماجوومه سیحراوییه، یاساگه لیک بجه مایه، و گه وره و گرنه، بو چون ژیانی مرو، وه دی بینی.

جوبران له م کتیبه دا له روانگه یه کی نویه بو ئایین و مروژ و مافی مروژ و سروژ و پوانیوه و تیشکیکی تازه و

پېرشنگدارى خستوتته ساربابه ته گرنگه كانى ژيان؛ وه كوو: تهوین ووه لیفته تی و زاروكان و خواردن و خواردنه وه و خهم و شادی و مال و سامان...

راسپارده سهرتەل و تهلیتیری هیزر بیرى جویرانه. جویران له نامهیه کاکه بۆ «مهی زیادهی» نووسیوه دهلی: «من هه زار سال بۆ نووسیینی راسپارده تیغه کەس له شوینیکی دیکه دا گوئوویه تی: «تووی راسپارده هه ر له کاتی زاروکییه وه له باخچهی هزر و بیرمدا چینه درابوو.»

جویران له سالی ۱۹۱۹ وه تا ۱۹۲۳ ز. هه ر هه ر یه ر بۆسینی راسپارده بووه و له م ماوه دا کاریکی تری نه کردووه و ئهم کاره ی به گرنگترین به ره مه ی ژیا نی هونه ری و به ره یاهاتی دایه ره ی خوی زانیوه.

جویران و شوهوودی سۆفیانە

جویران دوا ی برینی رینگه هه له ت و هه له مووته كانی ژیا نی و به ده هه یه نانی گه لێک نه زموونی هه ره گرنگی پیتۆلانه و بیرمه ندانه و سۆفیانە، به م ئاکامه گه یشت که نهوین ته نیا یاسای ژیا نه و هه هه له «سانه ی ئه ودا به یه ک ئه گه ن و هه موان له پیتشگای ئه ودا وه ک یه کن و لهو ی جیاوازی کۆچ ئه کا و سه هۆلی نه ستووری، دوژمنایه تی و دژایه تی ده تویته وه. کار و ئایین و ئازادی و وه لیفته تی، هه ره ده یی له سه ربه ره تی ئه وینه وه دایمه زرتین. به پای جویران، ریشه ی

هه موو گیر و گرتته کانی ژیا نی مرو، له نه بوونی ئه ویندایه. ئه و پێ وایه کار ده بی ئه ویندارانه بی و سه بارهت به کاری
ئه ویندارانه ده لی:

«تۆ کاتی کار ده که یه ره وه ک شمشالێکی که سرت ه سرت ه کانی ژین - پاش بوورین له گه روویه وه - ده ب نه ئاهه نگ و
قامه گه لیکی دل فین. کێ له وه پێ خوشه که بلوێریکی لال و پال بی که چی خه لکی گش خه ریکی قامبێزی و
ئاهه نگ گیران.»

«جا با پیتان بیژم کاری تیکه ل ده ده ئه یه چه س؟ کاریکی واس که تۆ کووتالێک، به تان و پزی دلی خۆت و
بته نی که شیای به ژن و بالای گراوی بی و به یوای به بیری کا. کاریکی واس که تۆ به شادی و که یفه وه دانه و تۆمت
به شینی و به و په پری خوش حالیه وه، خه له و خه رمان به وه، به و هیوایه که و نازیزلی بیخوات و خوشی لی بی.»
«به لی کاری ئه ویندارانه کاریکه، ئه وه ی و وه دی ده هین، له گیانی خۆت، گیانی پیا که ی. واش بزانی که له کاتی
کار کردندا، نازیزه کوچکردوه کانت - به تیکرایی - لیت ده و ان.»

جوبران و نیچه

برېڅک له لیکواله رانې بیره نه‌ندیشه‌ی جوبران، پټیان وایه جوبران له پاسپارده‌دا له ژیر کاریگری کتیبی «زهرده شت
ئاواداوه» نووسراوی پسرلی، به‌ناو: «گی ته‌لمانی» «نیچه» دا بووه. سه‌رنج راکتیه که هه‌ردوو پیتول له به‌رهمه‌کانیادا،
حه‌کیمیکی خه‌یالییان له دنیر ی دروون خویانا هه‌لبژاردوو و دوز و مه‌به‌سته‌کانیان له زمانی ته‌و حه‌کیمه‌وه به‌یان
کردوو.

هوی هه‌لبژاردنی زمانی ئینگیزی بۆ نووسینی پاسپارده

ده‌لین جوبران ماوه‌یه‌ک بۆ زمانی نووسینی پاسپارده، دژونگ، بیره و نه‌یزانیوه ته‌م به‌رهمه‌می به‌عه‌ره‌بی بنووسی
باشتره‌یان ئینگیزی؟ له‌ ئاکاما ئینگلیزییه‌که هه‌له‌بژیری و ته‌م به‌رهمه‌می هوی ته‌وه که کتیبه‌که‌ی له‌ په‌رانه‌ری
دنیا‌دا - به‌ ژماره‌گه‌لیکی سه‌رسوور هینه‌ره‌وه - بلاو بیته‌وه. ده‌لین سا‌و ۱۹۰۰ ز. نو‌ملیون به‌رگ له‌م کتیبه‌ له
ته‌مریکا‌دا فرو‌شراوه! با‌ئه‌مه‌شمان له‌ بیر نه‌چی که پاسپارده به‌ زیاتر له‌ په‌نجا زلی پا‌مه‌کراوه‌ته‌وه.

جویران - یه کجاز له بار و سازگاره. جا هر به م بونه وه متیش ده سم کرد به لاسا کردنه وهی نه و شابازه نه مره و لینی پرام
که نه م به ره مه گرنه؟ جویرن به م شیوه په خشانه وه ریگیرمه وه. خویشم له هر که سی زیاتر له نه ندازهی کوله واریم
له م کاره دا تاگادارم.

موجه مه د هادی مورادی

سنه، ۲۴ ی که لویزی ۱۳۹۴ (۲۰۱۵)